KEMIJÄRVEN KESKUSTA-ALUEEN RAKENNUS- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖN INVENTOINTI

Raportti 17.1.2012
Tmi Lauri Putkonen

Kemijärven keskusta-alueen rakennus- ja kulttuuriympäristön inventointi

Raportti 17.1.2012

Lauri Putkonen, Tmi Lauri Putkonen
FCG Finnish Consulting Group Oy

Tilaaja Kemijärven kaupunki

Kemijärven taajaman kaavoituksesta

Kemijärven kirkonkylä kehittyi merkittäväksi kauppakeskukseksi 1900-luvun alkuvuosina ja 1912 päätettiinkin järjestää kirkonkylän asutusolot taajaväkisen yhdyskunnan tavoin. Yhdyskunnalle laadittiin 1914 järjestyssääntö ja rakennusjärjestys, joka hyväksyttiin 1917. Samassa yhteydessä vahvistettiin maanmittari Väinö Calamniuksen piirtämä asemakartta.

Yleisten rakennusten ylihallituksessa oli 1922 laadittu Kemijärven kirkonkylän yhdyskunnan asemakaava. Vuoden 1930 alussa tehdyssä jäljennöksessä allekirjoittajina ovat arkkitehti Yrjö Waskinen ja A. Dahl. Keskustakorttelit ovat suunnitelmassa kaupunkimaisia umpikortteleita.

Yrjö Waskisen asemakaava Kemijärven keskustaan 1930. Kemijärven kaupunginarkisto.

Suunnitelmat taajaväkisen yhdyskunnan muuttamisesta kauppalaksi virisivät 1920-luvn keskivaiheilla ja maaherra Pehkonen teki 1928 valtioneuvostolle esityksen kauppalan perustamiseksi. Valtioneuvosto ei kuitenkaan tuossa vaiheessa tehnyt perustamispäätöstä.

Lapin lääninhallitus vahvisti jatkosodan aikana 8.4.1942 kirkonkylän rakennussuunnitelman, joka oli laadittu Rakennushallituksessa 15.5.1942 (Eino Siira ja Väinö Vähäkallio). Kemijärven kirkonkylä tuhoutui suureksi osaksi Lapin sodassa lokakuussa 1944 saksalaisten perääntymisvaiheessa ja jälleenrakennustyöt johtivat siihen, että kaava muutettiin sodan jälkeen 1946. Muutoskin laadittiin Rakennushallituksessa (Eino Siira ja Antero Pernaja, myös Salme Setälä osallistui suunnitteluun).

Kun 1957 muodostettiin Kemijärven kauppala, tarvittiin ajanmukainen asemakaava. Arkkitehti Lauri Silvennoiselta tilattiin 1959 kauppalan asemakaavasuunnitelma. Se valmistui 1965.

Vuonna 1973 Kemijärven maalaiskunta ja Kemijärven kauppala yhdistettiin Kemijärven kaupungiksi.

Kemijärven keskustan huomioonottaminen valtakunnallisissa ja maakunnallisissa selvityksissä

Valtakunnalliset kohteet:

Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (2009):

Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat

Kemijärvellä arkkitehti Bertel Liljequistin suunnittelema tornillinen pitkäkirkko ja toisen maailmansodan jälkeen rakennettu rautatie- ja maantiesilta muodostavat jälleenrakennuskauden näyttävän monumentin. Kemijärven kirkko korkeine torneineen on kauas näkyvä maamerkki. Kirkon vieressä on säilynyt ylikiiminkiläisen kirkonrakentaja Heikki Väänäsen 1774 rakentama tapuli. Kolminivelisen tapulin tunnusmerkkejä ovat barokin tyyliin kaartuvat paanukatot. Tien toisella puolella on Kemijärven pappila ja kirkkoaukion laidalla entinen apteekki.

Maakunnalliset kohteet:
ITÄ-LAPIN MAAKUNTAKAAVA Aluekuvaukset 31/38 LIITE 1
Merkintä: ma 5916 Kunta: KEMIJÄRVI
Päiväys: 18.11.2002
Alueen nimi: KEMIJÄRVEN KESKUSTAN KULTTUURIYMPÄRISTÖKOHTEET

Sijainti ja kuvaus:
Alueeseen kuuluvat Kemijärven keskustan kulttuuriympäristökohteet; Kemijärven rautatieasema; Kemijärven kirkko, kirkon tapuli ja vanha pappila; Kemijärven VPK:n talo ja Vapaudenkadun akseli; Valion meijerirakennus, Kuumaniemen koulu ja toriaukio.
Rautatieaseman alue sijaitsee Särkikankaan itäisen rinteen alaosissa Kemijärven rannan tuntumassa muodostaen hyvin säilyneen kokonaisuuden, jolla on paikallishistoriaa ja kaupunkikuvallista arvoa. Kemijärven kirkko korkeine torneineen muodostaa selkeän maamerkin joka näkyy hyvin kauas Kemijärven rannoilla. Kirkolla on selkeä kaupunkikuvallinen rooli kaupunkisilhuetin hierarkisena keskipisteenä. Tapuli ja pappila muodostavat yhdessä kauniin kulttuurihistoriallisen portin kaupungin itäisellä laidalla. VPK:n talolla on keskeinen sijainti Kemijärven kaupunkirakenteessa Vapaudenkadun katupäätteenä ja lisäksi sillä on merkittävä kulttuurihistoriallinen arvo keskeisenä kemijärveläisten vuosikymmenisenä kokoontumispaikkana.

Vanha Valion meijerirakennus sijaitsee Kuumaniemenkadun ja Vapaudenkadun väliin jäävällä tontilla hotellin vieressä ja edustaa kaupungin arvokkainta rakennuskantaa.

Kuumaniemen koulu sijaitsee kulmittain meijerirakennusta vastapäätä Kuumaniemenkadun ja Patakadun risteyksen toisella puolella. Koulu on varsin kookas, kolmikerroksinen, harjakattoinen ja vaaleaksi rapattu jälleenrakennuskauden rakennuskokonaisuus. Koulun länsipuolella sijaitsee K. Kuismasen suunnittelema toriaukio. Aukion rakennusten suunnittelussa; muodoissa, materiaali- ja värivalinnoissa on ansiokkaasti huomioitu vieressä sijaitseva meijeri- ja koulurakennus.

Varausperuste: ***Seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristö***
Kehittämisperiaate: ***Kulttuuriympäristökohteita vaalitaan tärkeänä osana kaupungin perintöä ja identiteettiä ja käytetään hyväksi matkailun kehittämisessä.***

Lapin kulttuuriympäristöohjelmassa (Lokio 1997) Kemijärven keskustasta on mainittu kohteina Kemijärven kirkko, tapuli ja vanha pappila, VPK:n talo ja Vapaudenkadun akseli, entinen meijeri, Kuumaniemen koulu ja toriaukio sekä rautatieaseman alue.

Kohdeluettelo

1. Kemijärven kirkko

Kemijärvi perustettiin Kemin kappeliksi 1640-luvulla ja oma seurakunta siitä tuli 1776. Ensimmäisen puukirkkonsa se sai 1648, mutta se purettiin seuraavan, vuonna 1694 rakennetun kirkon tarpeiksi. Tämä korvattiin puolestaan 1832 Intendentinkonttorissa suunnitellulla (Carl Ludvig Engelin piirustukset 1827) puisella ristikirkolla. Lapin sodan aikana saksalaiset sotilaat polttivat lokakuussa 1944 tämän Kemijärven vanhan puukirkon.

Uuden kirkon suunnitelmat tilattiin sotien jälkeen arkkitehti Bertel Liljequistilta. Kirkko rakennettiin Ame-

rikan luterilaisten kirkkojen lahjoitusvaroilla vuosina 1949-1950. Se vihittiin käyttöön juhannuksena vuonna 1951.

Kemijärven kivikirkko korkeine torneineen muodostaa selkeän maamerkin, joka näkyy hyvin kauas Kemijärven rannoilla. Osa valtakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä.

Kellotapuli on Kemijärven keskustan vanhin ja arkkitehtonisesti arvokkain rakennus.

2. Kellotapuli

Ylikiiminkiläinen Heikki Väänänen rakensi seurakunnan kellotapulin 1774. Se on tyylipuhdas peräpohjalaisen renessanssitapulityypin edustaja. Väänänen oli huomattavan tuottelias kansanrakentaja. Hänen kädestään ovat mm. Utajärven puukirkko sekä Haukiputaan, Ylikiimingin, Pudasjärven, Siikajoen, Kempeleen ja Simon kirkkojen kellotapulit. Väänäsen viimeiseksi työksi jääneellä Kemijärven tapulilla on merkittävä asema Kemijärven kaupunkikuvassa.

1700-luvun komeaa kansanrakennustaidetta valtakunnallisesti arvokkaassa ympäristössä.

3. Hautausmaa

Kirkon ympärillä on vanha hautausmaa, jonka kivimuuri on 1800-luvun lopulta. Kirkkomaalla on lukuisia muistomerkkejä, mm. Emil Wikströmin muovaama Vapaussodan muistomerkki vuodelta 1925. Kirkon ja kellotapulin välisen sankarihautausmaan suunnitteli arkkitehti Erkki Koiso-Kanttila. Kuvanveistäjä Kalervo Kallion graniittinen muistomerkki sodassa kaatuneiden muistolle pystytettiin 1956.

Valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön ytimessä sijaitseva hautausmaa, jolla runsaasti muistomerkkejä.

4. Pikkupappila

Kellotapulia vastapäätä sijaitsee kirkkoherranpappilan vanha pirtti, 1800-luvun hirsinen rakennus. Pappilakäytössä se on ollut vuoteen 1948. Vanha kirkkoherranpappilan päärakennus tuhoutui Lapin sodassa. Seinässä oleva laatta kertoo Kemijärven yhteiskoulun aloittaneen toimintansa pirtissä vuonna 1924.

Kemijärven keksutan vanhaa rakennuskantaa, johon liittyy runsaasti paikkakunnan kulttuurihistoriaa.

5. VPK:n talo

Kemijärven vapaapalokunta perustettiin 1908. Oma seuratalo valmistui viisi vuotta myöhemmin 1913. Komean rakennuksen suunnittelijasta ei ole säilynyt tietoa. Talvisodan pommituksissa talo vaurioitui pahoin, mutta korjattiin kuntoon. Korjauksia on tehty 1940. 1950- ja 1970-luvuilla. 1990-luvulla se korjattiin entistämisavustuksen turvin.
Tornillinen rakennus muodostaa monumentaalisen päätteen Vapaudenkadulle.

Kemijärven kaupunkikuvan keskeinen maamerkki, joka säästyi sodan tuhoilta.

6. Hämäläisen talo, Vapaudenkatu

Kirkkomaisemaan liittyy yksi harvoista sodan tuhoilta säästyneistä taloista, 1920-luvulla rakennettu Hämäläisen talo. Kaksikerroksinen, aumakattoinen puutalo oli myös apteekkina vuodesta 1926 vuoteen 1944.

Yksi harvoista sodan tuhoilta säästyneistä liikerakennuksista liittyy valtakunnallisesti arvokkaaseen kirkkomaisemaan. Osa valtakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä.

7. Vanha apteekki

Kirkkoaukion reunalla sijaitseva entinen apteekin talo on rakennettu heti sotien. Rakennuttajana oli apteekkari Serlachius ja apteekkina rakennus toimi vuoteen 1951. Kaksikerroksinen rapattu rakennus omaa klassismin tyylipiirteitä.

Kirkkomaisemaan kiinteästi liittyvä jälleenrakennuskauden liikerakennus. Osa valtakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä.

8. Piiskapetäjä

Virastotalon pihamaalla sijaitsee ikivanha keloutunut piiskapetäjä, jossa perimätiedon mukaan pantiin toimeen raippa- ja vitsarangaistuksia 1600- ja 1700-luvuilla. Se on tiettävästi ainoa lajissaan Pohjois-Suomessa.

Oikeudenkäytön karua historiaa.

Yllä entinen apteekin talo, oikealla Piiskuupetäjä taustanaan virastotalo ja kirkontorni.

9. Kuumaniemen koulu

Kuumaniemen koulu rakennettiin kansa- ja kansalaiskouluksi 1950-1952 Kouluhallituksessa laadittujen piirustusten mukaan. Pihajulkisivun jugendvaikutteinen portiikki on samanhenkinen kuin arkkitehti Salervon suunnittelemassa Isokylän koulussa. Koulun itäisessä siipirakennuksessa olivat aiemmin opettajien asunnot.

Jälleenrakennuskauden monumentaalista kouluarkkitehtuuria.

10. Entinen meijeri

Kemijärven Osuusmeijeri perustettiin 1927 ja komea kivinen meijerirakennus oli valmis vuoden 1929 alussa. Se on tyypillinen ajan meijerirakennus klassistisine julkisivuineen. Tämä kaupungin vanhin kivirakennus säästyi sodan tuhoilta. Sotien jälkeen sen tiloissa toimi lyhyen aikaa kunnantoimisto. Valio osti meijerin 1952 ja uudisti sen koneistoa. Vuonna 1968 meijeritoiminta lakkasi. Rakennus suojeltiin asemakaavalla 1998. Vuonna 2003 se siirtyi Kemijärven Kuvanveisto- ja kulttuurisäätiön omistukseen ja se kunnostettiin taiteilijataloksi.

Vanhaa meijeriarkkitehtuuria kaupungin keskustassa.

Entinen meijeri.

Kaarlonkeskus.

11. Kaarlonkeskus, Annaliisankatu

Kiinteistö Oy Kemijärven Kaarlonkeskus on valmistunut vuonna 1950. Kaksikerroksisen rapatun kivitalon katujulkisivun keskellä on kivikehyksinen pääsisäänkäynti. Rakennus oli Kemijärven maalaiskunnan kunnantalona vuosina 1957-1973. Rakennus on hiljan peruskorjattu alkuperäinen asu säilyttäen.

Kemijärven liikekeskustan merkittävä rakennus, joka liittyy kiinteästi kaupungin hallintohistoriaan.

12. Annaliisankadun, Jaakonkadun ja Kirkkokadun vanha liikekeskus

Annaliisankadun, Jaakonkadun ja Kirkkokadun varrella on säilynyt joukko jälleenrakennuskauden liikerakennuksia sekä Kaarlonkeskus. Jaakonkatu 2-4 liikerakennus on entinen Osuusliike Sallan liikerakennus vuodelta 1950. Annaliisankatu 2 on vuodelta 1954, Annaliisankatu 1 samaten 1950-luvulta ja Jaakonkatu 6 vuodelta 1966.

Liikearkkitehtuuria jälleenrakennuskaudelta.

Jaakonkatu 2-4.

13. Osuuskassan talo

Arkkitehti Erkki Koiso-Kanttilan suunnittelema Osuuskassan, nykyisen Osuuspankin, talo valmistui 1955. Sen julkisivut ovat keltatiilestä. Pyöreäkulmainen kaksikerroksinen liikerakennus muovaa omaleimaisesti Vapaudenkadun kaupunkikuvaa.

Vapaudenkadun kaupunkikuvaa voimakkaasti jäsennöivä pankkitalo 1950-luvulta.

14. Postitalo

Postitalo on rakennettu 1940-luvun lopulla Rakennushallituksessa laadittujen suunnitelmien mukaan. Suunnitelmat on allekirjoittanut viraston pääjohtaja Väinö Vähäkallio. Piirtäjän kohdalla on kirjaimet L. W-d. Kaksikerroksinen tiilestä muurattu ja rapattu rakennus on julkisivuiltaan funktionalistinen.

Jälleenrakennuskauden julkista rakentamista funktionalismin henkeen.

Postitalo.

15. Vapaudenkadun akseli

Vapaudenkatu muodostaa Kemijärven keskustan pääakselin yhdistäen kirkkoympäristön VPK:n taloon. Katu esiintyy samannimisenä jo Yrjö Waskisen 1920-luvun asemakaavassa. Kadun varrella on liikerakennuksia sekä sotia edeltävältä ajalta että jälleenrakennuskaudelta. Valtion virastotalo on rakennettu 1971 ja laajennettu 1990. Kemijärven kaupungintalon peruskorjaus ja laajennus on vuodelta 2005 (arkkitehti Seppo Koutaniemi).

Keskustan pääakseli, jonka päätteenä on VPK:n talo.

16. Häckmanin aitta

Pöyliönjärven rantamaisemassa uuden asutuksen tuntumassa on säilynyt vanha hirsinen aittarakennus. Perä-pohjalaiseen tapaan sen seinät levenevät hieman ylöspäin. Punamullattu rakennus lienee 1800-luvulta.

Talonpoikaista aitta-arkkitehtuuria hyvin säilyneenä.

Häckmanin aitta.

17. Alajyvälä

Alajyvälän talonpoikainen hirsinen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä. Sen arkkitehtuurille antaa leimansa pyöreistä hirsistä taidokkaasti sommiteltu klassistinen räystäslista. Myös puitejaoltaan uusittujen ikkunoiden vuorilaudat ovat klassistiset. Pihapiirissä on toinen asuinrakennus ja vanha hirsiaitta.

Uuden asutuksen ympäröimää vanhaa talonpoikaista asuinkulttuuria.

Alajyvälän päärakennus.

Hillatien koulu.

18. Hillatien koulu

Hillatien koulu rakennettiin entiselle yhteiskoulun tontille 1957 arkkitehti Väinö Hirvelän laatiman suunnitelman mukaan. Nelikerroksisen koulurakennuksen julkisivut ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä.

1950-luvun linjakasta kouluarkkitehtuuria.

Kiertotien pienkerrostaloja.

19. Kiertotien asuntoalue

Keskustan tuntumassa Hillatien koulun ympärillä on vaihteleva asuntoalue, joka rakentuu 1940- ja 1950-lukujen pientaloista, pienkerrostaloista sekä 1960-luvun kerrostaloista. Asunto Oy Hillahaka on rakennettu 1961, Asunto Oy Siivolankummun kaksi kytkettyä neljäkerroksista kerrostaloa 1964 ja Kiertotie 8:n nelikerroksinen asuintalo 1962.

Kasvavan Kemijärven asuntoarkkitehtuuria 1960-luvulta.

Asunto Oy Siivolankumpu.

20. Apajan talo, Pohjolankatu 1

Apajan liiketalona tunnettu kaksikerroksinen tiilirakennus on vuodelta 1959.

1950-luvun liikearkkitehtuuria.

21. Hannantien asuintalot, Rovaniementie 2

Hannantien varrella on kahden vaaleaksi rapatun aumakattoisen asuintalon kokonaisuus, johon liittyy hoidettu puistopiha. Rakennukset ovat 1940- ja 1950-lukujen vaihteesta.

Tasapainoinen jälleenrakennuskauden pihapiiri rakennuksineen.

Apajan talo

Hannantien asuintalot

Rovaniementie 6.

22. Vanha asuinrakennus, Rovaniementie 6

Keskustan vanhimpiin asuinrakennuksiin lukeutuva puurakennus on vuodelta 1911. Teollisuusalueen keskelle jäänyt rakennus on melko huonokuntoinen.

1900-luvun alkupuolen puurakennus keskustan ja asemanseudun välissä.

23. Lohela

Vanhan lohenpyyntipaikan, Lohilahden rannalla sijaitsevan Vaaralan tilan kaksikerroksinen päärakennus on vuodelta 1946. Samalta ajalta olleen karjasuojan paikalle on rakennettu kaksikerroksinen majoitussiipi. Lohelan lähellä on vanha graniittisten maatukien varaan rakennettu rautarakenteineen rautatiesilta.

Vanhalla lohenkalastuspaikalla sijaitseva jälleenrakennuskauden maatilan päärakennus.

Yllä Lohelan päärakennus, oikealla vanha rautatiesilta graniittisine maatukineen.

Kotiseutumuseon pihapiiri.

24. Kotiseutumuseo

Särkikankaan kaupunginosassa sijaitseva kotiseutumuseo kertoo kemijärveläisestä talonpoikaiselämästä 1900-luvun alussa. Vuonna 1761 perustetun Särkelän tilan hirsinen päärakennus on alkuperäisellä paikallaan oleva peräpohjalainen talonpoikaistalo 1800-luvulta. Rakennuksessa on komeasti pyöröhirsistä profiloitu klassistinen räystäslista. Taloa kutsutaan Sepäntaloksi, koska talon omistaneessa Särkelän suvussa sepän ammatti siirtyi isältä pojalle seitsemässä sukupolvessa. Museoalueella on päärakennuksen lisäksi mm. navetta, talli, aittoja, savusauna ja paja. Kotiseutuyhdistys Kemijärven Kotikiekerö ry:n ylläpitämä museo on avattu yleisölle 1974.

Alkuperäisellä paikallaan sijaitseva 1800-luvun talonpoikainen rakennusryhmä, joka on ollut museona lähes neljä vuosikymmentä.

25. Seminaarin alue

Ensimmäinen eduskunta-aloite Kemijärven seminaarista tehtiin 1923, mutta kesti aina vuoteen 1949 kun päätös siitä saatiin. Toiminta alkoi Kuumaniemen koulussa samaan aikaan kun Särkikankaalla alkoivat Särkelän koulun ja seminaarin rakennustytöt. Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä – Martaksen suunnittelemat Särkelän koulu ja opettajien asuintalo valmistuivat 1952. Sama toimisto suunnitteli myös seminaarin koulun ja päärakennuksen sekä sisäoppilaitoksen sekä rehtorin asuinrakennuksen, jotka valmistuivat viimeisinä 1960. Päärakennuksessa on Unto Pusan seinämaalaus "Suma". Rakennusten arkkitehtuuri on 1950-luvulle tyypillistä roiskerapattuine julkisivuineen. Seminaarialueen ympäristö on istutettu puistoksi.

Alueen opetushistorian merkittävä ympäristö.

Seminaarin päärakennus, Särkelän koulu.

Lepistön koulu.

26. Lepistön koulu

Arkkitehti Jorma Järven suunnittelema Kemijärven Yhteiskoulun entinen koulurakennus on vuodelta 1963. Se jäi koulujenkin suunnittelijana tunnetun arkkitehdin viimeiseksi työksi. Tasakattoisen rakennuksen pelkistetyt julkisivut ovat vaaleaa, puhtaaksimuurattua tiiltä. Koulua on laajennettu 1977. Viime vuodet se on ollut suljettuna kosteuden aiheuttamien ongelmien vuoksi.

Kuusikymmenluvun linjakasta kouluarkkitehtuuria.

27. Puustelli

Puustellin nimenä tunnettu rakennus valmistui 1865 aluemetsänhoitaja Johan Ferdinand Gebhardin virkataloksi. Rakennuksen ulkoasu on myöhemmin kokenut monia muutoksia. Suomalaisen osuustoimintaliikkeen isä, Hannes Gebhard syntyi täällä 8.4.1864. Jatkosodan aikana rakennuksessa oli saksalaisten komentokeskus. Kemijärven kaupunki otti rakennuksen juhlahuoneistokäyttöön 1999. Pihamaalla on työmiesten hirsinen asuinrakennus ja varasto vuodelta 1866 sekä uusi kuvanveistohalli. Puustellin puistomaisessa pihassa on lukuisia veistoksia.

Monipuolisen kulttuurihistorian omaava metsähallinnon virkatalo, joka säästyi sotien tuhoilta.

Puustellin puistomaista pihapiiriä..

28. Asematie 3
Jugendvaikutteinen puinen asuinrakennus on 1930-luvulta ja siten harvinainen lajissaan Kemijärvellä.

Sodalta säästynyt jugendvaikutteinen asuinrakennus.

29. Rautatieasema
Rovaniemi-Kemijärvi ratayhteys avattiin 1934. Ensimmäinen puinen asemarakennus tuhoutui sodan aikana kuten muutkin rautatien rakennukset. Uusi, osittain kaksikerroksinen kivinen asemarakennus on rakennettu 1954-55 Valtion rautateiden huonerakennusjaostossa arkkitehti Jarl Ungernin johdolla laaditun suunnitelman mukaan. Puinen tavara-asema on vuodelta 1946.

Jälleenrakennuskauden edustavaa asema-arkkitehtuuria.

Rautatieläisten asuintalo Asematien varrella.

Veturitalli.

30. Asematien asuntoalue

Asematien varressa on vuonna 1946 rakennettu rautatieläisten asuntoalue, johon kuuluu asemapäällikön asunto, ratamestarin asunto ja toimisto, neljä asuinrivitaloa, kaksi paritaloa ja 16 talousrakennusta. Paikalla oli aiemmin rautatieläisten asuntoja, jotka tuhottiin sodan aikana. Asuntoalueen arvoa lisää komea pihapuusto: asuntoalueen ja radan välissä on koivikkoa ja koivuvaltaista sekametsää.

Jälleenrakennuskauden eheä rautatieläisten yhdyskunta aseman tuntumassa.

31. Veturitalli

Tiilinen, kuuden veturin talli vesitorneineen on vuodelta 1946. Se rakennettiin sodassa tuhoutuneen, 1934 rakennetun tallin perustuksille. Nykyisin yksityisomistuksessa olevaan veturitalliin liittyy kunnostettu kääntöpyörä.

Hyvin säilynyttä rautatiehistoriaa jälleenrakennuskaudelta.

32. Ateljeetalo Orvokki, Taiteilijanniemi

Kirkonkylän Kiviniemessä, nykyisessä Taiteilijanniemessä aloitti 1924 toimintansa sahalaitos. Sen tiilirakenteinen voimakeskus muutettiin myöhemmin sähkölaitokseksi ja lopulta 1961 asuintaloksi. Taiteilijanniemi on saanut nimensä Lapin kuvaaja Juho Kyyhkysen ateljeesta, joka sijaitsi niemessä vuodet 1905-1944.

Paikkakunnan teollisuushistoriaan liittyvä sodilta säästynyt rakennus, jolla huomattava merkitys rantamaisemassa.

Orvokki.

33. Urheilukadun asuntoalue
Urheilukentän itäpuolelle on rakentunut 1960- ja 1970-luvulla ajallisesti yhtenäinen kerros- ja rivitalojen alue. Nelikerroksiset pistetalot ovat julkisivuiltaan kahitiilisiä sekä mineriittivuorattuja.

1960- ja 1970-luvulla rakentunut asuntoalue.

34. Luusuantien varren pientaloalue
Luusuantien varrella on melko laaja pientaloalue, joka on rakentunut 1950- ja 1960-luvuilla. Rakennuskanta vaihtelee perinteisistä harjakattoisista omakotitaloista mataliin 60-luvun pientaloihin.

Laaja 1950- ja 1960-luvun pientaloalue.

35. Halosentien varren pientaloalue
Halosentien on varrella on pientaloalue, joka on rakentunut 1950- ja 1960-luvuilla.

1950- ja 1960-luvun pientaloalue.

36. Kemijärven sillat
Saksalaiset räjäyttivät perääntyessään vuonna 1942 valmistuneen rautatiesillan. Vain sen graniittiset virtapilarit säilyivät. Niiden varaan rakennettu uusi ristikkorakenteinen rautatiesilta valmistui elokuussa 1951. Rautatiesillan viereen saatiin myös maantiesilta vuonna 1982, kun 312 metriä pitkä liittopalkkisilta valmistui. Sen suunnittelusta vastasi Insinööritoimisto Pontek.

Kemijärven kulttuurimaisemalle voimakkaan leimansa antavat kaksi siltaa.

Lähteet ja kirjallisuus:

Kansallisarkisto, digitaaliarkisto: Rautatierakennusten piirustusarkisto: Kemijärvi
Kemijärven kaupunginarkisto, kartat ja piirustukset

Elo, Tiina – Seppälä, Sirkka-Liisa, Vesistöjä ja vaaramaisemia. Kemijärven kulttuuriympäristöohjelma. Suomen ympäristö 22/2011. (Selvitystä laadittaessa käytössä ollut Kemijärven kulttuuriympäristöohjelman luonnos 2009).
Ervasti, Seppo, Kemijärven seurakunnan historia. Kemijärven seurakunta. Jyväskylä 2002.
Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi hanke: Kemijärven kohdeluettelo. Lapin ELY-keskus /Lapin ympäristökeskus 2008.
Kotiseutuni. Peräpohjola – Lappi. Suomen Maakuntajulkaisu. Kuopio 1971.
Kuosmanen, Risto, Kemijärven historia II. Kemijärvi 1870-luvulta 1970-luvun alkuun. Kemijärvi 1978.
Lapin läänin kirkot. Länsikirja Oy. Lieto 1983.
Lapin rakennusperintö. Lapin läänin rakennusperinne ry. Oulu 1984.
Lokio, Jarmo, Lapin kulttuuriympäristöohjelma. Lapin ympäristökeskus. Rovaniemi 1997.
Rytkönen, Raili, Kemijärven historia I. Kemijärvi 1989.
Soikkeli, Anu, Lapin vanhat pappilat. Raito 1/2002.

Kohdeluettelo, kartat seuraavilla sivuilla

1. Kemijärven kirkko
2. Kellotapuli
3. Hautausmaa
4. Pikkupappila
5. VPK:n talo
6. Hämäläisen talo, Vapaudenkatu
7. Vanha apteekki
8. Piiskapetäjä
9. Kuumaniemen koulu
10. Entinen Meijeri
11. Kaarlonkeskus, Annaliisankatu
12. Annaliisankadun, Jaakonkadun ja Kirkkokadun vanha liikekeskus
13. Osuuskassan talo
14. Postitalo
15. Vapaudenkadun akseli
16. Häckmanin aitta
17. Alajyvälä
18. Hillatien koulu
19. Kiertotien asuntoalue
20. Apajan talo, Pohjolankatu 1
21. Hannantien asuintalot, Rovaniementie 2
22. Vanha asuinrakennus, Rovaniementie 6
23. Lohela
24. Kotiseutumuseo
26. Lepistön koulu
27. Puustelli
28. Asematie 3
29. Rautatieasema
30. Asematien asuntoalue
31. Veturitalli
32. Ateljeetalo Orvokki, Taiteilijanniemi
33. Urheilukadun asuntoalue
34. Luusuantien varren pientaloalue
35. Halosentien varren pientaloalue
36. Kemijärven sillat

Kohdekarttojen pohjakartat Kemijärven kaupunki.

Salmenniemi
Taiteilijanniemi
Pumppuamo
5074
Vesilaitos
KEMIJÄRVI
Pumppuamo
2101
1751
1835
L.as
Kirjasto
Kirkko
1652
Pappila
Pumppuamo
Sääskisaari
Hietaniemi
Uimar.
Tiirosaari
Pumppuamo
Pieskanniemi
Kuumalampi
Pumppuamo
2.9
Kiulukumpu
Venesatama
Urh.
Uimahalli
Vitsaniemi
1044
Puuttoniemi
1763
Ahvenlahti
Puhd.
3.6
Sairaala
Urh.
Pöyliövaara

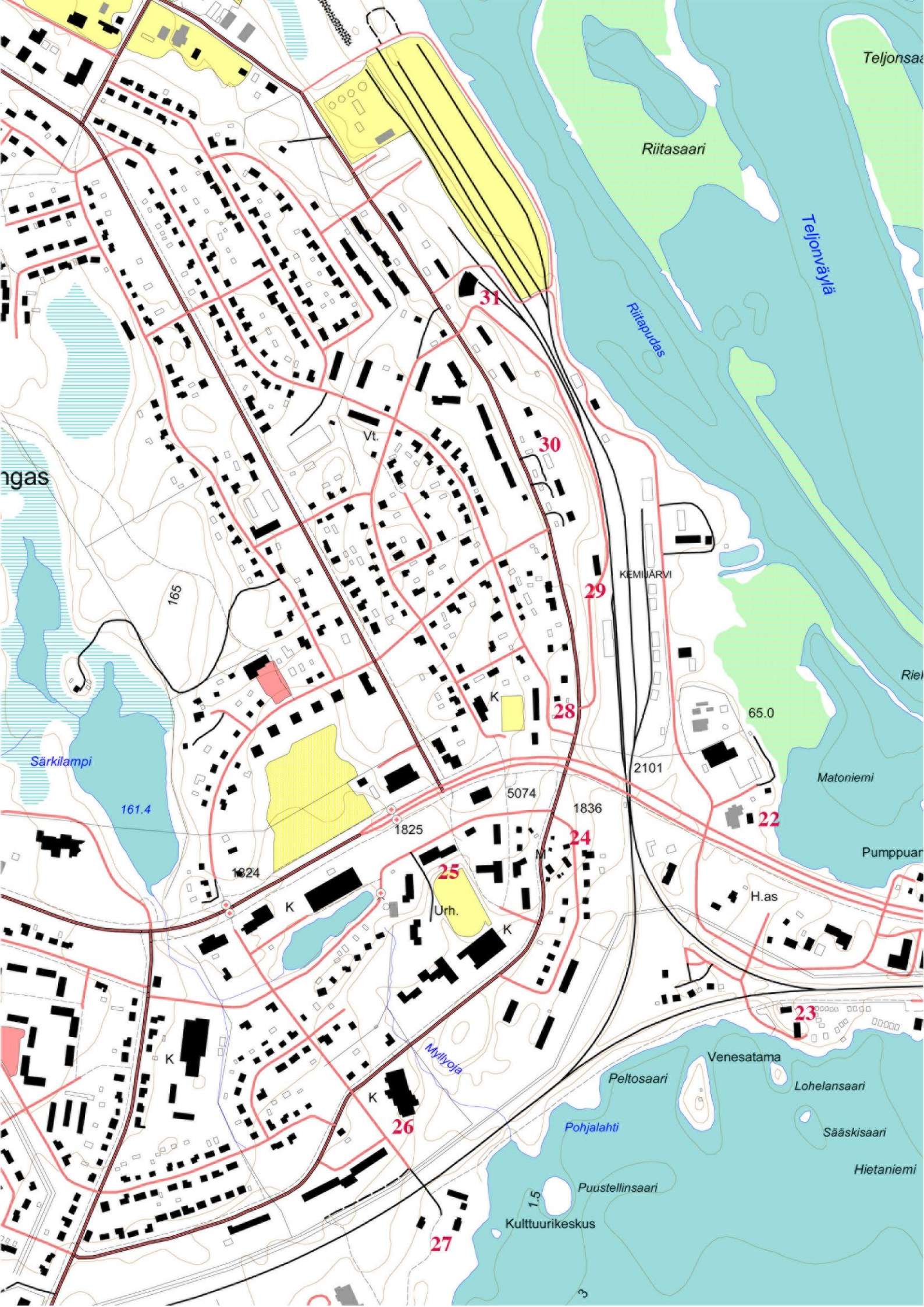

Teljonsaa
Riitasaari
Teljonväylä
Riitapudas
31
30
Vt.
ngas
165
KEMIJÄRVI
29
28
K
65.0
Riek
Särkilampi
161.4
2101
Matoniemi
5074
1836
22
1825
24
M
Pumppuan
1824
25
H.as
K
Urh.
K
23
K
Myllyoja
Venesatama
Peltosaari
Lohelansaari
K
26
Pohjalahti
Sääskisaari
Hietaniemi
Puustellinsaari
1.5
Kulttuurikeskus
27
3